

Mødrehjælpens bemærkninger til udkast til forslag til ændring af lov om en børne- og ungeydelse og ligningsloven m.v.

Generelle bemærkninger

Mødrehjælpen takker for mulighed for at afgive høringssvar til det fremsendte udkast om ændring af reglerne for udbetaling af børne- og ungeydelsen. Mødrehjælpen anerkender, at lovudkastet adresserer et velkendt og veldokumenteret problem for mange forældre. I dag er det ofte urimeligt vanskeligt og bureaukratisk tungt at få den fulde børne- og ungeydelse, selv når der er enighed om, at barnet opholder sig mindst 9 ud af 14 dage hos den ene forældremyndighedsindehaver. Alligevel kan uenighed om, hvem der skal modtage ydelsen, betyde, at den forælder, som faktisk har barnet det meste af tiden, ikke får den fulde ydelse. Derfor ser vi positivt på det nuværende lovudkast og den foreslåede erklæring om omfang af samvær i § 44b i lovforslaget, som vi vurderer, indeholder reelle forbedringer, der gør det lettere at modtage den fulde ydelse. Forslaget om at lade afgørelser om midlertidigt samvær samt erklæringer fra Familieretshuset danne grundlag for udbetalingsbeslutninger er et vigtigt skridt mod en mere retfærdig og smidig administration af ydelsen. Det vil gøre det lettere for den forælder, der har barnet boende det meste af tiden, at modtage den fulde børne- og ungeydelse – hvilket er både rimeligt og retfærdigt, da det er denne forælder, der bærer størstedelen af udgifterne.

I udkastet ser vi i Mødrehjælpen ingen reelle forbedringer for forældremyndighedsindehavere, der har barnet mindst 9 ud af 14 dage, men hvor forældrene ikke kan nå til enighed om, at den ene skal modtage den fulde ydelse. Dette er et betydeligt problem for de mange forældre, der reelt har barnet boende det meste af tiden eller hele tiden og derfor bærer alle udgifterne. Vi kender til sager, hvor den anden forælder ikke har haft kontakt med barnet i længere tid, men alligevel modtager halvdelen af børne- og ungeydelsen. I sådanne tilfælde har den reelle bopælsforælder ingen mulighed for at sikre sig den fulde ydelse, hvis der er uenighed. Det er afgørende for Mødrehjælpen, at denne problemstilling adresseres i den endelige lovændring.

Vi er desuden bekymrede for, at sårbare og udsatte grupper ikke beskyttes tilstrækkeligt i det nuværende udkast til lovændring. Når der er et asymmetrisk magtforhold mellem forældremyndighedsindehaverne, og der eksempelvis forekommer fysisk eller psykisk vold, frygter vi, at børne- og ungeydelsen kan blive brugt som et kontrolredskab af den voldsudøvende part. Samtidig kan den forælder, der er udsat for vold, af frygt undlade at søge om den fulde ydelse. Som vi læser lovforslaget, er denne problemstilling ikke imødekommet i det nye udkast. Mødrehjælpen foreslår derfor at tilføje en bestemmelse, der giver mulighed for, at børne- og ungeydelsen udbetales fuldt ud til den forælder, der har reelt forsørgeransvar, når der foreligger dokumentation for vold, trusler eller anden alvorlig konflikt. Dokumentationen kan komme fra politirapporter, domstolsafgørelser, krisecentre eller socialforvaltningen.

Mødrehjælpen vurderer, at det nye lovforslag fortsat er præget af uklare og utilgængelige dokumentationskrav, og at der er risiko for, at kravene til dokumentation for at få hele ydelsen stadig ikke er klart defineret. Vi frygter, at dette kan føre til retlig usikkerhed og uens praksis i sagsbehandlingen på tværs af Familieretshusene. Vi er desuden bekymrede for, at de upræcise krav og retningslinjer vil øge den sociale ulighed, fordi sårbare og udsatte forældre, der allerede har svært ved at navigere i systemet, fortsat ikke vil magte at starte en sag om at få den fulde børne- og ungeydelse. Dette skyldes de administrative barrierer og manglende klarhed over, hvilke afgørelser der skal indsendes til Udbetaling Danmark, og hvordan den nødvendige dokumentation kan skaffes fra Familieretshuset. Denne problemstilling er velkendt for Mødrehjælpen, hvor forældre ofte eksplicit fortæller, at de opgiver at starte processen, fordi de ikke kan overskue kravene.

I forlængelse af ovenstående afsnit gør Mødrehjælpen opmærksom på et vedvarende praksisproblem, hvor bopælsforældre har fået afslag på at få hele børne- og ungeydelsen udbetalt – selv om de har kunnet fremvise forlig eller dom, hvoraf det fremgår, at barnet opholder sig hos dem 14 ud af 14 dage. Ankestyrelsens principmeddelelse 4-25 af 30. april 2025 fastslår udtrykkeligt, at afgørelser eller forlig fra Familieretshuset/familieretten om ikke at fastsætte samvær eller om at ophæve samvær skal sidestilles med afgørelser, hvor der fastsættes en samværsordning, og at sådan dokumentation kan anvendes til at ændre udbetalingen, så den fulde ydelse tilkommer den forældremyndighedsindehaver, der har barnet alle dage. For at sikre retssikkerhed og ensartet sagsbehandling anbefaler Mødrehjælpen, at lovens § 4, stk. 2, nr. 2 – samt bemærkninger og administrativ vejledning – præciseres, så afgørelser/forlig om “intet samvær” eller ophævelse af samvær klart anerkendes som gyldig dokumentation for ret til fuld børne- og ungeydelse, uden yderligere prøvelse eller krav om indledning af ny samværssag. Dette vil forebygge unødige afslag, klagesager og ventetider for de berørte familier.

A) Bedre muligheder for tildeling af ydelse ved frivillige skriftlige aftaler (med fuldbyrdelsesklausul)

I august 2020 gav Mødrehjælpen høringssvar til *Lov om ændring af lov om børne- og ungeydelse (m.v.)* med anbefaling om, at forældres frivillige skriftlige aftaler med fuldbyrdelsesklausul bør anerkendes som tilstrækkelig dokumentation for samværsaftaler ved anmodning om udbetaling af ydelsen til én forældremyndighedsindehaver. Denne anbefaling blev ikke indarbejdet i den endelige lovtæst.

Mødrehjælpen beklager, at den aktuelle lovændring heller ikke indfører denne mulighed. Vi mener fortsat, at frivillige skriftlige aftaler med fuldbyrdelsesklausul udfyldt på Familieretshusets fortrykte skabelon bør sidestilles med dokumentation fra Familieretshuset, domstolene eller Ankestyrelsen. Hvis sådanne frivillige aftaler ikke kan anvendes som gyldig dokumentation, vil forældre, der alene er uenige om fordeling af børne- og ungeydelsen, være nødt til at starte en sag i Familieretshuset med henblik på at kunne opfylde dokumentationskravene. Det ønsker vi at undgå, da det både belaster familier unødigt og øger presset på et familieretligt system, der i forvejen har betydelige ventetider. Set fra Familieretshusets perspektiv giver det også flere sager at skulle behandle, hvilket ikke er nødvendigt, da der er enighed, og derfor spild af tid og ressourcer.

B) Tildeling af ydelse ved uenighed mellem forældremyndighedsindehavere

Mødrehjælpen er positive overfor at Familieretshuset i forslaget fremadrettet tildeles mulighed for at udstede en erklæring om at barnet opholder sig mindst 9 ud af 14 dage hos én forælder med det formål at ændre udbetalingen af børne- og ungeydelsen til kun én af forældremyndighedsindehaverne. Med forslag til ændring af lovforslaget får Familieretshuset kun

mulighed for at udstede erklæringen, hvis begge forældremyndighedsindehavere er enige eller hvis den anden forældremyndighedsindehaver ikke protesterer mod erklæringen.

Forældremyndighedsindehaveren, der har barnet mindst 9 dage ud af 14, kommer til kort i de situationer, hvor Familieretshuset ikke kan udstede en erklæring efter § 44 b om, at barnet opholder sig mest hos denne, fordi den anden forældremyndighedsindehaver giver udtryk for, at der er uenighed mellem forældrene om omfanget af barnets kontakt med dem. Desværre giver lovforslaget ikke bedre muligheder for hjælp, når der er uenighed mellem forældremyndighedsindehaverne, hvilket er den helt store barriere for forældre i konflikt. Mødrehjælpen erfarer fra vores Nationale Rådgivning, at det bestemt ikke er altid, at der er enighed mellem forældremyndighedsindehaverne om, hvorvidt den ene forældremyndighedsindehaver skal tildeles den fulde ydelse også selvom barnet bor mindst 9 ud af 14 dage hos vedkommende, og at den ydelse, som den anden forælder modtager bruges på andre ting end på udgifter til børnene. Som lovgivningen er i dag, kræver den fulde udbetaling af børne- og ungeydelsen, at forælderen over for Udbetaling Danmark kan fremvise gyldig dokumentation for, at vedkommende har barnet hele tiden/stort set hele tiden. Familieretshuset starter imidlertid ikke sager alene for at skabe dokumentation og kan heller ikke behandle ansøgninger om samvær, hvor formålet alene er at ændre udbetalingen af børne- og ungeydelsen. I sager hvor samværsforælderen ikke starter en sag om samvær, kan bopælsforælderen derfor komme til at befinde sig i den helt urimelige situation, hvor vedkommende kun får halvdelen af børne- og ungeydelsen, selvom samværsforælderen intet samvær har med barnet. Derfor giver udkast til forslag til ændring af loven kun i begrænset omfang bedre muligheder for at den ene forældremyndighedspart kan få den fulde børne- og ungeydelse i situationer, hvor forældremyndighedsparterne er uenige om fordeling af samvær, og hvorvidt den fulde ydelse skal tildeles den ene part. Vi mener, at det udfordrer retssikkerheden for den forældremyndighedsindehaver, der ikke kan opnå gyldig dokumentation, og at det derfor er afgørende at den nye lovændring ændrer dette.

C) Familieretshuset nye mulighed for at udstede erklæringer om, hvorvidt barnet opholder sig mindst 9 ud af 14 dage hos den ene forældremyndighedsindehaver

Mødrehjælpen ser positivt på forslaget til § 44 b, der giver Familieretshuset mulighed for at udstede erklæringer om, hvorvidt et barn opholder sig mindst 9 ud af 14 dage hos den ene forældremyndighedsindehaver. Det vil i mange sager gøre det lettere for den forælder, der reelt har barnet det meste af tiden, at modtage den fulde børne- og ungeydelse.

Som bestemmelsen og bemærkningerne er formuleret, er udstedelse af erklæringen imidlertid betinget af, at forældremyndighedsindehaverne er enige – eller at den anden forældremyndighedsindehaver ikke protesterer. Det skaber risiko for urimelige resultater i netop de sager, hvor behovet for en erklæring er størst: hvor én forælder faktisk har barnet 9/14 (eller 14/14) dage, men den anden forælder kan blokere dokumentationen ved blot at protestere. Konsekvensen bliver, at Udbetaling Danmark fortsat må dele ydelsen, selv om barnets faktiske opholdsmønster tilsiger fuld udbetaling til én forælder. Det er unødigt belastende for familierne og forlænger sagsforløb i et i forvejen presset system.

Mødrehjælpen anbefaler derfor, at § 44 b og/eller bemærkningerne præciseres, så en erklæring kan udstedes, når barnets opholdsmønster er tilstrækkeligt dokumenteret – uanset enighed – fx ved (1) afgørelser eller forlig fra Familieretshuset/familieretten, herunder om ikke at fastsætte samvær eller om ophævelse af samvær, (2) frivillige skriftlige aftaler med fuldbyrdelsesklausul udfyldt på Familieretshusets fortrykte skabelon, eller (3) anden objektiv dokumentation, der gør det overvejende sandsynligt, at barnet opholder sig mindst 9 ud af 14 dage hos den ene forælder. Uenighed bør alene føre til afslag, hvis der efter en kortfattet partshøring består rimelig tvivl om

faktum. En sådan præcisering vil styrke retssikkerheden, sikre ensartet praksis og forhindre, at forældre tvinges ud i samværssager alene for at opfylde et dokumentationskrav.

Specifikke bemærkninger

- Vi er bekymrede for, at lovudkastet ikke tilstrækkeligt beskytter sårbare familier, hvor der er vold eller et asymmetrisk magtforhold. Børne- og ungeydelsen kan i disse tilfælde misbruges som kontrolredskab, og den udsatte forælder kan af frygt undlade at søge fuld ydelse. Vi foreslår derfor en bestemmelse, der sikrer fuld udbetaling til den reelle forsørger, når der foreligger dokumenteret vold eller alvorlig konflikt.
- Frivillige skriftlige aftaler med fuldbyrdelsesklausul skal berettige og efterkomme anmodning om udbetaling til den ene forældremyndighedsindehaver for ikke at skulle starte sag i Familieretshuset om samværsordning, da Mødrehjælpen ser det som nødvendigt, når der er enighed mellem forældremyndighedsindehaverne.
- Der er vigtigt for Mødrehjælpen, at der fremover gives bedre muligheder for at opnå den fulde børne- og ungeydelse for den forældremyndighedsindehaver, der har barnet boende mere end 9 ud af 14 dage ved uenighed og at der gøres op med, at en forældremyndighedsindehaver reelt ikke selv kan få gyldig dokumentation fra Familieretshuset om samvær op i Familieretshuset med henblik på at få tildelt den fulde børne- og ungeydelse.
- Mødrehjælpen støtter forslaget til § 44 b, der kan gøre det lettere for den forælder, som reelt har barnet mindst 9 ud af 14 dage at modtage den fulde børne- og ungeydelse. Vi er dog bekymrede for, at kravet om enighed eller manglende protest giver den anden forælder mulighed for at blokere uretmæssigt. Vi anbefaler, at erklæringer også kan udstedes ved tilstrækkelig dokumentation – uanset enighed – for at sikre retssikkerhed og undgå unødige konflikter.

Spørgsmål til høringssvar kan stilles til politisk konsulent i Mødrehjælpen Andres Milling på ami@moedrehjaelpen.dk

De bedste hilsner
Ninna Thomsen
Direktør